

Το φαινόμενο της εγκατάλειψης βρεφών και η αντιμετώπισή του σε Ευρώπη και Αμερική

Αθανασοπούλου Μαρία, Νοσηλεύτρια ΠΕ, MSc, PhD(c) Πανεπιστήμιο Αθηνών, Γ.Ν.Μ- «Ελενα Βενιζέλου» Καλοκαιρινού Αθηνά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Νοσηλευτικής, ΕΚΠΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Από την εποχή του Οιδίποδα που οι γονείς του τον εγκατέλειψαν στον Κιθαιρώνα για να μην επαληθευτούν οι χρησμοί της Πυθίας έως το μύθο του Μωϋσή που η Ισραηλινή μητέρα του τον εναπόθεσε σε έναν πάπυρο στις όχθες του Νείλου για να τον βρει η κόρη του Φαραώ της Αιγύπτου, η ιστορία δείχνει ότι το φαινόμενο της εγκατάλειψης βρεφών ήταν και είναι ένα φαινόμενο που πάντα συνέβαινε και συνεχίζει να συμβαίνει. Η πρακτική της εγκατάλειψης των βρεφών αμέσως μετά από τη γέννηση τους είναι ένα φαινόμενο με ποικίλα κίνητρα και εξαρτώμενα από διάφορους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες. Ωστόσο τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ότι έχει ανακάμψει ένα ζωηρό ενδιαφέρον ώστε να διευκρινισθεί ο λόγος για τον οποίο η εγκατάλειψη βρεφών συνεχίζει να υφίσταται στη σύγχρονη κοινωνία, παρά τις αλλαγές που έχουν επέλθει στις κοινωνικές της δομές και νόρμες. Σκοπός της μελέτης είναι η διερεύνηση του φαινομένου της εγκατάλειψης των βρεφών, τους παράγοντες που οδηγούν τις μητέρες να εγκαταλείψουν τα βρέφη τους, καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισης του στην Αμερική και τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέθοδος: Η μεθοδολογία για τη μελέτη περιελάμβανε αναζήτηση ανασκοπικών και ερευνητικών μελετών, που αναφέρονταν στην εγκατάλειψη των βρεφών, τις αιτίες του φαινομένου, τους παράγοντες που οδηγούν στην εγκατάλειψη και στους τρόπους αντιμετώπισής του από χώρες της Ευρώπης και την Αμερική. Η μεθοδολογία περιέλαβε βιβλιογραφική αναζήτηση στις βάσεις δεδομένων MEDLINE και CINAHL (1990-2009).

Συμπεράσματα: Η εγκατάλειψη των βρεφών είναι ένα πολύπλοκο ζήτημα που αφορά τα δικαιώματα εκτός της μητέρας και αυτά του παιδιού αλλά και του πατέρα. Το θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα των παιδιών να ζουν με την οικογένειά τους είναι να μάθουν για την καταγωγή τους. Οι μητέρες αυτές βρίσκονται κάτω από μεγάλη ψυχολογική πίεση, πιθανόν να έχουν ψυχολογικές διαταραχές και συχνά είναι θύματα σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο. Για την καταπολέμηση της εγκατάλειψης είναι απαραίτητο να διασφαλίζεται το δικαίωμα των γυναικών να επιλέγουν ελεύθερα τότε θα γίνουν μητέρες ενώ είναι σκόπιμο να υπάρχει η κατάλληλη κοινωνική υποστήριξη και οικονομική βοήθεια για τη νέα μητέρα και το παιδί της.

Λέξεις – Κλειδιά: εγκαταλειμμένα βρέφη, εγκατάλειψη βρεφών σε Ευρώπη και Αμερική

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη διεθνή βιβλιογραφία λίγα δεδομένα είναι γνωστά για τις γυναίκες που εγκαταλείπουν τα νεογέννητά τους καθώς οι έρευνες είναι ιδιαίτερα λίγες. Η αναζήτηση δείχνει ότι πάντα θα υπάρχουν μητέρες σε απόγνωση που αισθάνονται ότι έχουν σοβαρούς λόγους για να εγκαταλείψουν το παιδί τους κατά τη γέννηση (Cesario 2003 & Oberman 2008). Έχει μελετηθεί ότι οι γυναίκες αυτές ανήκουν σε ανομοιογενείς κοινωνικά κατηγορίες ή βρίσκονται σε κάποιο στάδιο κοινωνικού αποκλεισμού. Ενδέχεται επίσης να διαβιούν σε οικογενειακά σχήματα που είναι εναλλακτικά της συμβατικής οικογένειας. Διάφοροι παράγοντες ευθύνονται για τις συνθήκες αυτές όπως είναι η ανεργία, η φτώχεια, η οποιαδήποτε μορφής εκμετάλλευση των γυναικών αυτών (οικονομική, σεξουαλική) από τρίτα πρόσωπα, η αμοιξία, ο αλκοολισμός των γονέων, η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, φορείς ιού HIV/AIDS, κ.λ.π. (Μουσουρού 2005). Άλλες έρευνες αναφέρουν ότι οι γυναίκες που εγκαταλείπουν τα παιδιά τους είναι εν δυνάμει ικανές να διαπράξουν ακόμη και παιδοκτονία (Oberman 1996). Μερικές γυναίκες νιώθουν μεγαλύτερο φόβο μήπως χάσουν τον σύντροφό τους παρά το παιδί τους. Έτσι λαμβάνουν απελπισμένα μέτρα για να σώσουν τη σχέση τους, πιστεύουν ότι δεν εγκυμονούν κι όταν το μωρό έρχεται ξαφνικά, πανικοβάλλονται και απλώς θέλουν να το «ξεφορτωθούν» (Williams-Mbengue 2001 & Oberman 1996). Αιτίες για την αρνητική στάση απέναντι στο βρέφος ενδέχεται να είναι προηγούμενες αρνητικές εμπειρίες από την παιδική ηλικία, φτωχές συναισθηματικά σχέσεις με τους γονείς της μητέρας, ανικανοποίητες διαπροσωπικές σχέσεις με τον πατέρα του παιδιού, φορτισμένοι αρνητικά περιβαλλοντικοί και οικονομικοί παράγοντες, υποβαθμισμένος τρόπος ζωής κ.λ.π. (Ρήγα και συν, 1990).

Η εγκατάλειψη βρεφών στην Ευρώπη

Στη Δυτική Ευρώπη, οι περισσότερες περιπτώσεις εγκατάλειψης αφορούν πολύ νέες γυναίκες που στερούνται κάποια μορφής ελευθερίας (παράνομοι μετανάστες, ή πόρνες, κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες). Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις συχνά αναφέρουν ότι οι μητέρες που βρίσκονται σε κίνδυνο δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ή δεν έχουν πρόσβαση στις ανάλογες υπηρεσίες υγείας. Έτσι γίνονται πιο ευάλωτες στην εκμετάλλευση, μην έχοντας ευκαιρία επιλογών, εγκαταλείπουν τα παιδιά τους (Γιατροί του Κόσμου, 2007).

Στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο, συζητείται πλέον η αμφιλεγόμενη επαναφορά των βρεφοδόχων ένα σύστημα που χρησιμοποιούνταν στην Ευρώπη κατά τον Μεσαίωνα. Τον 12ο αιώνα ο πάπας Ιννοκέντιος ο Γ΄ παρότρυνε τις γυναίκες να αφήνουν τα μωρά που αδυνατούσαν να μεγαλώσουν στα σκαλιά των εκκλησιών. Σε μοναστήρι του 14ου αιώνα στη Φλωρεντία υπήρχε ειδικά προσαρμοσμένο ένα ξύλινο περιστρε-

φόμενο βαρέλι (la ruota), όπου άφηναν τα ανεπιθύμητα νεογέννητα. Σε όλη την Ευρώπη μέχρι τον 19ο αιώνα και στην Ελλάδα μέχρι και τη δεκαετία του '60 υπήρχαν ειδικές υποδοχές στα βρεφοκομεία όπου εγκαταλείπονταν τα ανεπιθύμητα βρέφη (Πρακτικά Παιδιατρικής Εταιρίας, 2006).

Σε αρκετές χώρες η εγκατάλειψη των παιδιών σε δημόσιους χώρους αποτελεί έγκλημα, και το μέτρο αυτό θεωρείται από ορισμένους ως υποκίνηση εγκλήματος ενώ την αποκλειστική ευθύνη έχουν οι μητέρες. Τα μέτρα αυτά συχνά δεν έχουν καμία νομική βάση όπως στο Βέλγιο. Στη Γερμανία πρόσφατα κορηγήθηκε άδεια για τη διαφήμισή τους ενώ στην Ιταλία ακόμα και σήμερα μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη θεωρείται ντροπή και κοινωνικό στίγμα (Williams-Mbengue, 2001). Οι ειδικοί υποστηρίζουν ότι η εφαρμογή του μέτρου αναμένεται ότι θα μειώσει τον αριθμό των αμβλώσεων, τη παιδοκτονία, την κακομεταχείριση και την εγκατάλειψη των βρεφών σε δημόσιους χώρους (Boyes R, 2007). Οι πρώτες ηλεκτρονικές βρεφοδόχοι έκαναν την εμφάνισή τους το 2000 στη Γερμανία (σήμερα υπάρχουν σε πολλές χώρες του κόσμου). Τα σημεία όπου είναι τοποθετημένες συνήθως δεν βρίσκονται σε κοινή θέα, ενώ στη γύρω περιοχή δεν υπάρχουν κάμερες ασφαλείας. Το βρέφος τοποθετείται σε μια επιφάνεια υποδοχής - μέσω ειδικού «παραθύρου» σε ειδικά προσαρμοσμένο σημείο του τοίχου του νοσοκομείου - που σταδιακά χαμηλώνει, εναποθέτοντας το βρέφος σε ένα θερμαινόμενο κρεβατάκι. Ειδικός συναγερμός ειδοποιεί τους εφημερεύοντες επαγγελματίες υγείας για τη νέα έλευση, ενώ καταχωρείται η γέννηση του παιδιού σε ειδικά μητρώα. Συνήθως δίδεται στη μητέρα επαρκής χρόνος για να φύγει χωρίς να γίνει αντιληπτή ενώ αν αλλάξει γνώμη, δίνεται χρονικό περιθώριο έως και τρεις μήνες για να το ανακτήσει (Poggioli, 2007).

Η αντιμετώπιση του φαινομένου στην Ευρώπη και την Αμερική

Το Συμβούλιο της Ευρώπης το 2007 πραγματοποίησε έρευνα σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου της εγκατάλειψης των βρεφών, σε είκοσι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να διατυπωθούν συμπεράσματα. Από τα πορίσματα της έρευνας βρέθηκε ότι οι εθνικές στατιστικές μερικών χωρών για το ποσοστό των εγκαταλειμμένων νεογνών είναι σπάνιες ή ανύπαρκτες. Αναγνωρίζοντας ότι το φαινόμενο στην περίπτωση της Ουκρανίας (1549 περιπτώσεις εγκατάλειψης, το 2004, αλλά μόνο 998 το 2006) ίσως αποτελεί παράδειγμα και χρήζει εκτενέστερης ανάλυσης, αποφασίστηκε η δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων με σκοπό την ανταλλαγή συμπερασμάτων με άλλες χώρες (Hancock M, 2007).

Η Γαλλία διαθέτει ένα σύστημα προστασίας της ανωνυμίας της μητέρας όταν εγκαταλείπει το βρέφος της και εκτός από την Αμερική είναι η μόνη χώρα στην

Ευρώπη όπου υφίσταται αυτή η πρακτική. Κάθε χρόνο καταγράφονται 500 περίπου περιπτώσεις ανώνυμων γεννήσεων στη Γαλλία, σε σύγκριση με 10.000 το χρόνο τη δεκαετία '60 όταν η αντισύλληψη και η άμβλωση ήταν ακόμη παράνομη. Ο νόμος επιτρέπει στη μητέρα να γεννάει το μωρό της σε πλήρη ανωνυμία ενώ η καταγωγή της μητέρας του παιδιού δεν καταχωρείται σαν επίσημο στοιχείο (<http://assembly.coe.int>, 2008). Στη Γερμανία το 2003, ο ετήσιος καταγεγραμμένος αριθμός εγκαταλειμμένων νεογέννητων ξεπέρασε τα 70, ενώ μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2007 καταγράφηκε ότι τουλάχιστον 23 βρέφη δολοφονήθηκαν. Οι ειδικοί εξέφρασαν φόβους ότι ο πραγματικός αριθμός ήταν πολύ μεγαλύτερος. Δρομολογήθηκε σχετική διαφημιστική εκστρατεία προκειμένου να αναδείξουν την έκταση του προβλήματος και να επιτύχουν ευρύτερη χρήση των ειδικών βρεφοδόχων (Poggioli, 2007). Στην Ιταλία τα τελευταία δύο χρόνια, περισσότερα από 30 εγκαταλειμμένα παιδιά εντοπίστηκαν, κυρίως στις πιο υποβαθμισμένες συνοικίες της Ρώμης λόγω της αύξησης του αριθμού των μεταναστών. Αναρτήθηκαν αφίσες σε έξι διαφορετικές γλώσσες, με εκκλήσεις να μην εγκαταλείπονται τα νεογέννητα, ενώ πραγματοποιήθηκαν καμπάνιες ενημέρωσης για το δικαίωμα της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας. Ταυτόχρονα τοποθετήθηκε μια υψηλής τεχνολογίας βρεφοδόχος σε κεντρικό Νοσοκομείο της Ρώμης (Boyes R, 2007).

Στην Αγγλία προωθούνται προγράμματα αναδοχής για τα εγκαταλειμμένα παιδιά για την αποσυμφόρση των ιδρυμάτων με την καθιέρωση αυστηρών κριτηρίων επιλογής των ανάδοχων οικογενειών. Η τακτική είναι γνωστή στη χώρα αυτή από τον 19ο αι. που βασίζονταν στον εθελοντισμό των μεγαλοαστικών οικογενειών. Στην Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη, εξακολουθεί να υπάρχει μια ισχυρή τάση στους γονείς να αφήνουν τα βρέφη τους στην φροντίδα των ιδρυμάτων. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση της Ρουμανίας, όπου η χώρα εξακολουθεί να επηρεάζεται από την κληρονομιά προηγούμενων καθεστώτων όπου το κράτος αναλάμβανε την φροντίδα των έκθετων παιδιών. Στην Ουκρανία, οι λόγοι που προβάλλονται ως εξήγηση του φαινομένου είναι η οικογενειακή πίεση που ασκείται κυρίως σε έφηβες μητέρες, η έλλειψη οικονομικών πόρων, το γεγονός ότι η μητέρα μπορεί να ήταν η ίδια ένα εγκαταλειμμένο παιδί, και διάφορα προβλήματα εξάρτησης από ναρκωτικά ή αλκοόλ (Hancock M, 2007).

Σε πολλές χώρες η νομοθεσία υποχρεώνει την αναζήτηση της οικογένειας του παιδιού που βρέθηκε εγκαταλειμμένο. Γενικά όμως υπόκεινται σε διαφορετικές νομικές διατάξεις και λόγω της διαφορετικής οικογενειακής πολιτικής κάθε χώρας είναι δύσκολο να βρεθεί κοινή γραμμή για την αντιμετώπιση του φαινομένου (Hancock M, 2007).

Οι Ηνωμένες Πολιτείες έθεσαν σε ισχύ μια νομοθε-

σία το 1999 που ξεκίνησε πιλοτικά από το Τέξας. Σύμφωνα με αυτήν οι γονείς μπορούν να αφήνουν ανώνυμα το μωρό τους, σε ασφαλείς χώρους (νοσοκομεία, αστυνομικά τμήματα, σταθμοί πυροσβεστικής) χωρίς τον κίνδυνο ποινικής δίωξης. Για όσο χρόνο παραμένει εκεί το παιδί, ορίζεται υπεύθυνο ένα μέλος του προσωπικού που αναλαμβάνει την φροντίδα του (Rosner, 1997 & Cesario, 2003). Δίνονται γραπτές οδηγίες, βάσει ειδικού πρωτοκόλλου, στο προσωπικό αυτών των υπηρεσιών τι πρέπει να κάνουν από τη στιγμή που παραλάβουν ένα βρέφος (Buckley, 2007). Σε πολλές περιπτώσεις αποστέλλεται επιστολή στη μητέρα (όταν τα στοιχεία είναι γνωστά) με συμβουλές και πληροφορίες για διαθέσιμες υπηρεσίες βοήθειας που θα μπορούσε να απευθυνθεί για την στήριξη του παιδιού και της ίδιας, αν αλλάξει γνώμη (Williams-Mbengue, 2001). Με τον τρόπο αυτό μειώνεται σημαντικά ο κίνδυνος εγκατάλειψης βρέφους σε μια επικίνδυνη περιοχή που ενδεχομένως να οδηγήσει στο θάνατό του. Προστατεύει τους γονείς που αισθάνονται ότι δεν έχουν άλλη επιλογή από την εγκατάλειψη και τους δίνει τη δυνατότητα να αφήσουν το νεογέννητό τους σε ένα ασφαλές μέρος (Drescher-Burke, 2004). Οι ιθύνοντες ισχυρίζονται ότι η σχετική νομοθεσία είναι ένα θετικό βήμα, πρέπει όμως να αποτελέσει μέρος ευρύτερης προσπάθειας για την βελτίωση των υπηρεσιών υγείας και των εμπλεκόμενων κοινωνικών υπηρεσιών (Cesario, 2001 & Buckley, 2007).

Στην Ελλάδα από τα πρώτα χρόνια της συγκρότησης του Ελληνικού κράτους υπήρξε μέριμνα για τα ορφανά και τα έκθετα βρέφη στην τότε πρωτεύουσα. Το 1883 δημιουργήθηκε η πρώτη βρεφοδόχος στο Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών και λειτούργησε έως το 1960 (Κορασίδου, 1992). Υπήρξαν αντιπαραθέσεις και στην Ελλάδα σχετικά με την σκοπιμότητα της καθώς πολλοί ήταν εκείνοι που πίστευαν πως θα ενθαρρύνει τα εκτός γάμου παιδιά και κατά συνέπεια την εγκατάλειψή τους (Πρακτικά Παιδιατρικής Εταιρίας, 2006). Οι περιπτώσεις των βρεφών που εγκαταλείπονται σήμερα από τους γονείς τους στους δρόμους της Αθήνας είναι μεμονωμένες γιατί στην Ελλάδα παραμένει ακόμα ισχυρός ο θεσμός της οικογένειας. Τα βρέφη που εντοπίζονται σε πεζοδρόμια, ή σε κάδους σκουπιδιών, μεταφέρονται από τους αστυνομικούς σε δημόσια νοσοκομεία. Υποβάλλονται σε εξετάσεις και στη συνέχεια, εάν βρεθεί κενή θέση σε Κέντρο Παιδικής Μέριμνας, πηγαίνουν εκεί. Ταυτόχρονα με τον εντοπισμό του μωρού ξεκινά και η αναζήτηση της μητέρας. Τα στοιχεία από την Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων δείχνουν ότι τα ποσοστά των Ελληνίδων και των αλλοδαπών που εγκαταλείπουν τα παιδιά τους κυμαίνονται στο ίδιο επίπεδο. Το 2005 βρέθηκαν 13 έκθετα μωρά, το 2006 εννέα, το 2007 δέκα και μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2008 πέντε (Ελευθεροτυπία - 05/07/2008). Σήμερα λειτουργούν 13 Κέντρα Παιδικής Μέριμνας όπου φιλοξενούνται 600 -700 παιδιά

και 6 Παιδοπόλεις που φιλοξενούν 200 - 250 παιδιά. Σκοπός τους είναι η περιθαλψη, η μόρφωση και η επαγγελματική εκπαίδευση των παιδιών που αποδεδειγμένα είναι απροστάτευτα και στερούνται οικογενειακής φροντίδας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η εγκατάλειψη των παιδιών κατά τη γέννηση είναι ένα σύνθετο ζήτημα, που αφορά τα δικαιώματα τόσο της μητέρας όσο και του παιδιού αλλά και του πατέρα του. Ωστόσο, στην Ευρώπη, ιδίως στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, ενοχοποιούνται οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες περιλαμβάνοντας την φτώχεια, την κοινωνική τάξη, αλλά και τις έφηβες μητέρες χωρίς οικονομική στήριξη από το οικογενειακό περιβάλλον (Bloch, 1998). Στην Ελλάδα σε έρευνα που έγινε για τη στάση των Ελλήνων νοσηλευτών απέναντι στο φαινόμενο της εγκατάλειψης βρέθηκε ένα μεγάλο ποσοστό νοσηλευτών που πιστεύει ότι οι έφηβες μητέρες, ανήκουν σε χαμηλά κοινωνικο-οικονομικά στρώματα, δεν έχουν οικονομικούς πόρους και εγκαταλείπουν ευκολότερα τα βρέφη τους με ποσοστά 83,5%, 70,9% και 73,8% αντίστοιχα (Αθανασοπούλου, 2008). Οι πολιτικές υγείας, οι κατάλληλες κοινωνικές υπηρεσίες υγείας, η προσβασιμότητα σε αυτές και ιδιαίτερα των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων πληθυσμού, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων μιας γυναίκας. Ιδιαίτερα όταν βρίσκεται αντιμέτωπη με μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη και έχει περιορισμένες επιλογές για να διαχειριστεί την κατάσταση (Rosner, 1997 & Green, 1999). Η εγκυμοσύνη είναι κατά βάση ανεπιθύμητη ενώ η πληροφόρηση για θέματα αντισύλληψης είναι ανεπαρκής. Οι γυναίκες αυτές φοβούνται ή δεν γνωρίζουν να κάνουν σωστή χρήση των υπηρεσιών υγείας πριν και κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης τους (Cesario, 2003 & Oberman, 2008). Οι ψυχολογικές διακυμάνσεις και πιέσεις αποτελούν επίσης κάποιες από τις αιτίες που τα νεογνά αφήνονται έκθετα σε δημόσιους χώρους (Bonnet, 1993 & Oberman, 1996). Σημαντικές είναι οι μελέτες που αναφέρονται στην διεθνή βιβλιογραφία και επιβεβαιώνουν το γεγονός ότι οι γυναίκες αυτές βρίσκονται κάτω από μεγάλη ψυχολογική πίεση, έχουν ψυχολογικές διαταραχές και ότι συχνά είναι θύματα σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο (Cesario, 2003).

Η εγκατάλειψη των νεογέννητων εγείρει το ζήτημα της πρόσβασης στις ειδικές υπηρεσίες ενημέρωσης των νέων και ιδιαίτερα των γυναικών για τα δικαιώματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Η έκτρωση δεν έχει νομιμοποιηθεί ακόμα σε όλες τις χώρες. Ακόμη και όταν επιτρέπεται, συχνά υπόκειται σε πολλές διοικητικές διατυπώσεις που αποτελούν εμπόδια για πολλές γυναίκες. Σε ορισμένες περιπτώσεις και σε ορισμένες χώρες, υπάρχουν αυστηρά χρονικά όρια για τη διενέργεια των διακοπών κυήσεως έτσι ώστε,

το δικαίωμα αυτό να μην έχει αξία στην πράξη (Αθανασοπούλου & Κούτα, 2009).

Αναμφισβήτητα υπάρχει ανάγκη σχεδιασμού οικογενειακής πολιτικής που θα λαμβάνει υπόψη τις δημοσιονομικές πιέσεις που δημιουργεί η γέννηση ενός παιδιού και την ανάγκη για την παρακολούθηση και υποστήριξη των νέων μητέρων. Όλα τα μέτρα που προτείνονται θα πρέπει να επικεντρώνονται σε μια απαραίτητη αρχή, δηλαδή το σεβασμό για τα δικαιώματα των παιδιών, και κυρίως το θεμελιώδες ανθρωπινό δικαίωμά τους να ζουν με τις οικογένειές τους και να γνωρίζουν την καταγωγή τους. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες και τις γυναίκες που προέρχονται από μειονότητες. Ένα άλλο ζήτημα είναι η αποϊδρυματοποίηση των εγκαταλειμμένων βρεφών. Είναι απαραίτητο να δίνεται προτεραιότητα στην παροχή εναλλακτικών λύσεων ώστε τα παιδιά αυτά να αποκτούν κάποια οικογένεια μέσω της υιοθεσίας (Rosner D et al, 1997).

Η αδυναμία της μητέρας να φροντίσει το παιδί της εκφράζεται με την εγκατάλειψη του παιδιού της στο μαιευτήριο ή σε άλλο χώρο. Στην Ελλάδα οι περιπτώσεις αυτές αντιμετωπίζονται με αντιφατικότητα. Από την μια μεριά το κράτος δυσκολεύεται να παρέμβει στον ιδιωτικό χώρο της οικογένειας και από την άλλη οφείλει να σεβαστεί την συνταγματική επιταγή για την προστασία των παιδιών και των νέων. Έτσι όταν υπάρξει περιστατικό εγκατάλειψης ή κακοποίησης παιδιού το κράτος δύσκολα μεν, αλλά παρεμβαίνει να πάρει προσωρινά το παιδί και να το τοποθετήσει σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα (Μουσούρου, 2005).

Η ευθύνη της αποτελεσματικής φροντίδας με την ευρύτερη έννοια της προστασίας των παιδιών από τους γονείς τους συντελείται με τη στενή συναισθηματική σχέση. Η αδυναμία της μητέρας να ανταποκριθεί στην ευθύνη αυτή και να φτάσει στο σημείο να το εγκαταλείψει ενδέχεται να οφείλεται σε προσωπική ανευθυνότητα και ανεπάρκεια. Ίσως όμως να οφείλεται στις αντίξοες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες σε συνδυασμό με την γενικότερη κρίση του θεσμού της οικογένειας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. BoyesR., «TheTimes», http://www.dailygreece.com/2007/03/post_72.php [Retrieved on 12/04/2008]
2. Buckley C., (2007). Safe-haven laws fail to end discarding of babies, www.nytimes.com/2007/01/13/nyregion/13babies [23/03/2008]
3. Cesario S, Kolbye S, Furgeson E, (2002). Public abandonment of newborns: Policies and practices in the United States and around the world. APSAC [American Professional Society on the Abuse of Children] 14(1):24-27
4. Cesario S. (2001). Newborn abandonment: Would you know what to do? AWHONN [Association of Women's Health, Obstetric and Neonatal Nurses] Lifelines. 5 (5):42-48
5. Cesario S. K, (2003). Nurses' Attitudes and Knowledge of Their Roles in Newborn Abandonment. The Journal of Prenatal Education Vol. 12, pp.31-40
6. Ρήγα Α.-Β., Κοκκινάκη Θ., (1990). Μητρότητα - Μητρικό ένοστικτο.

- Ανακοίνωση στο Ελληνογαλλικό Συμπόσιο Ψυχοσωματικής Γυναικολογίας – Μαιευτικής, Αθήνα: Ελληνο-Γαλλικό Ινστιτούτο
7. Drescher-Burke K, J. Krall and A. Penick, (2004). Discarded infants and neonaticide: A review of the literature. National Abandoned Infants Assistance Resource Center, pp. 1–13
 8. Oberman M. (1996), Mothers who kill: Coming to terms with modern American infanticide, *American Criminal Law Review*, Vol 34, pp.15–19
 9. Oberman M, (2008), Comment: Infant Abandonment in Texas Santa Clara University. *Child maltreatment*, Vol. 13, No. 1, Feb, pp 94-95
 10. Poggioli, S. (2007). Italy takes high-tech tactics for abandoned babies. Retrieved on 08/03/2007 from www.npr.org/templates/story/story.php?storyID=7730566
 11. Rosner D, Markowitz G., (1997). Race, foster care, and the politics of abandonment in New York City. *American Journal of Public Health*.V.87:1844–1849. [PubMed]
 12. Rosner, D.(1997).Race, Foster Care, and the Politics of Abandonment in New York City. *American Journal of Public Health*, November, Vol. 87, No. 11
 13. Williams-Mbengue N.,(2001), Safe Havens for Abandoned Infants, *Policy Specialist* ,September Vol. 26, pp. 15- 21
 14. Μουσούρου, Λ. Μ., (2005).Οικογένεια και οικογενειακή πολιτική. Εκδ Gutenberg, Αθήνα
 15. Πρακτικά 1ης ημερίδας, (2006).Ιστορία της Ελληνικής Παιδιατρικής. Ελληνική Εταιρία Ιστορίας της Παιδιατρικής, εκδ. Βήτα, Αθήνα
 16. Κορασίδου Μ., (1992).Οι φιλάνθρωποι μιλούν για τους φτωχούς και τη φτώχεια στην Αθήνα του 19ου αι. Τα Ιστορικά. Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας ΚΝΕ/ΕΙΕ, Αθήνα:385-404
 17. Hancock M, 2007 «Πρόληψη της πρώτης μορφής βίας κατά των παιδιών: εγκατάλειψη κατά τη γέννηση», Έκθεση Συμβουλίου της Ευρώπης, (Retrieved on 26/02/2008 from <http://assembly.coe.int>)
 18. Πρώτο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την Πρόσβαση στην Περίθαλψη, χωρίς χαρτιά, χωρίς υγεία, Γιατροί του Κόσμου, Σεπτέμβριος 2007
 19. Rosner D, Markowitz G., (1997). Race, foster care, and the politics of abandonment in New York City. *American Journal of Public Health*.V.87:1844–1849.
 20. Green E., (1999). Infanticide and infant abandonment in the New South: Richmond, Virginia, 1865–1915. *Journal of Family History*.V.24:187–211. Bloch H., (1998).Abandonment, infanticide, and filicide. An overview of inhumanity to children. *American Journal of Disabled Children*.Vol142:1058–1060
 21. Bonnet C., (1993).Adoption at birth: Prevention against abandonment or neonaticide. *Child Abuse and Neglect*.Vol17:501–513. [PubMed]
 22. Αθανασοπούλου Μ., (2008) Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Η στάση των Νοσηλευτών απέναντι στο φαινόμενο της εγκατάλειψης βρεφών, ΕΚΠΑ
 23. Αθανασοπούλου Μ, & Κούτα Χ., (2009). Η εκπαίδευση για την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία στα πλαίσια της ευρωπαϊκής πολιτικής. *Hellenic Journal of Nursing Science*, Τόμος 2, τευχ.2,Αθήνα
 24. Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ανακτήθηκε στις 11/03/2009 από <http://www.mohaw.gr/>
 25. Ημερήσια Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», Άρθρο στις 05/07/2008. Ανακτήθηκε στις 25/11/2008 από <http://www.eleftherotyopia.gr/>